

salvator

DAVIDSFONDS

GROENCOMITE

HEEMVRIENDEN

KESELS DRIEMAANDELIJKS KULTUREEL TIJDSCHRIFT

Nr. 11

September 1974

Ter gelegenheid van de aanstaande tentoonstelling in onze dorpskerk op 21 en 22 september 74 (tijdens Kessel-Kermis) over plaatselijke kerkelijke kunstschaten, kerkbouwgeschiedenis en folklore, meenden wij dit nummer van Salvator speciaal te moeten wijden aan onze kerk. Dit betekent evenwel niet dat wij deze uitgave hebben willen laten uitgroeien tot een gids... Toch hopen wij dat U Salvator nr 11 interessant zal vinden!

ONTSTAAN DER EERSTE PAROCHIE

Wanneer Kessel een zelfstandige parochie werd is niet meer te achterhalen. Zoals onze tweede parochie te Kessel-statie in 1943 gesplitst werd uit de "moederparochie" Kessel, zo werd eeuwen geleden onze oude dorpsparochie uit een groter geheel geknipt. Dit kunnen wij afleiden uit de rangorde van onze parochiekerk.

Vroeger onderscheidde men drie soorten kerken : de hoofdkerken, de ecclesiae mediae of middelbare kerken en de quartae cappellae of de hulpkapellen. Onze dorpskerk wordt steeds een hulpkapel genoemd, dus was het grondgebied waar deze kerk stond een deel genomen uit een grotere, een oudere parochie.

Welk was nu die grotere parochie ?

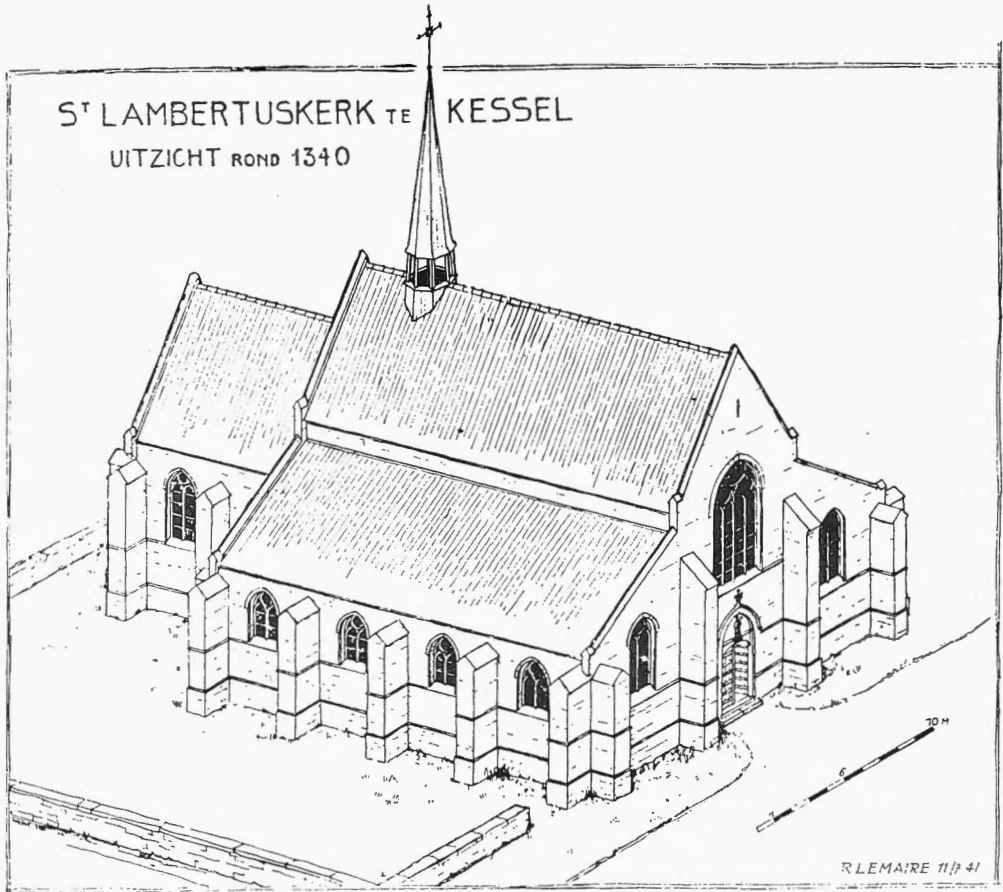
Er is vooreerst het belangrijke feit dat in de oude kerkliggers, zowel van Kessel als van Bevel, onze parochiekerk vermeld wordt als een hulpkapel onder Bevel, waarvan de kerk zich dan ook voortdurend de "ouder- of moederkerk van Kessel" noemt.

Maar ook Lier eist deze eer en de financiële voordelen, die hieraan verbonden waren, voor zich op. Voor zo ver onze geschreven parochiegeschiedenis terugblijkt - en dat is tot in 1283 - speelde het Lierse kapittel en de deken hier de baas ; zij benoemden onze pastoor, kapelaan en koster. Lier eist tevens dat de "bancrucen" of middeleeuwse bedevaart van de dochter- naar de moederparochie jaarlijks naar hen geschiedde.

Geografisch gezien schijnt onze reeds lang vergeten samenhang met Bevel de meest logische te zijn. Van Lier, alsmede van de buurdorpen Gestel, Berlaar en Emblem, waren wij gescheiden door de twee Nete rivieren, vroeger uitgestrekte vlaktestromen zonder dijken. Enkel Lier was bereikbaar langs een brug die aan het klooster van Nazareth op de Kloosterheide lag. De hoofdweg door de Kempen liep vroeger over Kessel en Bevel, langsheen de oude Bevelsesteenweg, waarvan wij practisch zeker zijn dat deze reeds tijdens de Gallo-Romeinse periode bestond, terwijl de verbinding over Nijlen tot het begin van onze eeuw heel wat minder belangrijk was.

Dit blijkt o. a. ook uit een verhaal dat zich afspeelde in 1220.

Hendrik I, hertog van Brabant, kwam met een aantal ridders terug van een jachtpartij, gehouden te Turnhout. De terugweg naar Mechelen liep over Herentals en Lier. Op de "Beverlose Heide, die zich alsdan uitstreckte van de grenspalen van Herenthout tot aan de linkerboord der Kleine Nete, waar,

aan de rechterboord Lisp, een gehucht van Lier, alsdan belendende was " (Avondtrood), werden ze verrast door een plots opkomende dikke mist. De sneeuw had alle wegen uitgewist. Ze verdwaalden in de heide en de moeras- sen tot ze uiteindelijk de abdij van Nazareth bereikten.

In dit verhaal wordt wel Bevel, maar niet Kessel, waar de ridders verdwaal- den, vermeld. Blijvende bindingen met Bevel hadden we ook op burgerlijk ge- bied : de meier, of het hoofd der gemeente, was doorgaans dezelfde voor Kessel en Bevel.

Wanneer ontstond onze oude dorpsparochie ?

De tienden (het tiende deel van alle goederen) of belastingen die door de Capi- tularia of de Karolingische wetgeving in leven waren geroepen om de pas ge- stichte kerken te steunen, waren van oudsher in Liers bezit. Deze tienden " oude tienden " genoemd, bestonden oorspronkelijk uit de opbrengst van een " hoba ", hove of hoeve, ongeveer 15 ha. groot.

De nieuwe tienden of novaliën werden in 1256 door paus Alexander VI aan de

bestaande parochies geschonken; dit vooral om de pastoors te bevoordeligen. Ook deze novaliën werden aan onze Kesselse pastoors ontnomen - weeral door het Lierse bestuur - omstreeks de jaren 1450. Door het feit dat men zowel van oude als van nieuwe tienden spreekt, bestond de Kesselse parochie vóór 1256. Gezien de onbelangrijkheid van de kerk en het dorp nemen wij echter aan dat het geen oeroude stichting is. Voor het jaar 1000 zouden er in onze provincie slechts een vijftigtal parochies bestaan hebben waar dit aantal nu ongeveer verdrievoudigd is.

Aan de taxatie of de belasting, geheven ten voordele van de bisschop, zien wij dat onze parochie zeer arm en onaanzienlijk was. Zo betaalde men hier 10 pond als taxatie omstreeks de jaren 1400, Bouwel 12 pond, Gestel 13 pond, Nijlen en Bevel elk 16 pond en Berlaar 25 pond. Hieruit moeten wij besluiten dat Kessel een der armste parochies van de streek was, minder belangrijk zelfs dan Gestel.

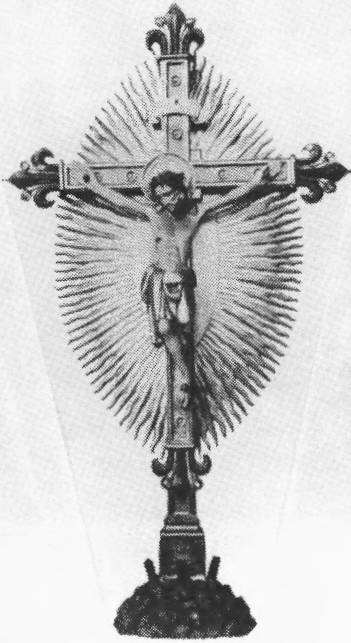
En nu is er iets dat wij helemaal niet kunnen begrijpen : de armste en geringste parochie van de streek bouwt omstreeks de jaren 1300 een kerkje in witte steen, een zeer kostelijk kerkje voor die tijd. Vóór het einde der 14e eeuw wordt er een reuzetoren, eveneens in witte steen aangebouwd. Hoe men dat heeft kunnen verwezenlijken, zal wel voor altijd een vraagteken blijven.!

BEKNOPT HISTORISCH OVERZICHT DER KERKBOWWGESCHIEDENIS EN ANDERE WETENSWAARDIGHEDEN.

Voor 1300 stond hier vermoedelijk een houten kerkje of bidkapel. Omstreeks 1300 had men hier, zoals hiervoor reeds besproken, een stenen kerkje gebouwd. In de jaren 1350-1375 wordt aan dit kerkje onze huidige zware toren aangebouwd. Muurdikte 1,80 m., boven aan de torenspits nog 1,50 m. Archaïsch, maar toch met gotische elementen. De toren deed in de loop der eeuwen dienst als versterking, uitkijk- of wachttoren, opslagplaats enz. Hij wordt door ingewijden beschouwd als onafgewerkt voor wat althans de hoogte betreft. Rond 1400 wordt de H. Kruiskapel aangebouwd. Ze deed dienst als afzonderlijke kapel met ingang langs de kerk. Zij is een prachtig voorbeeld van de Brabantse gotiek. Wij bewonderen vooral de beeldhouwde consoles. Er is ook, in de plooien van de grote arcade, een klein duiveltje merkbaar. In deze kapel werden vroeger allerhande zaken geofferd, vooral graan, vlas en ook kledingstukken, zoals mantelkappen en hoofddoeken. Deze offergaven werden te Lier op de markt verkocht.

Rond 1440 neemt de bedevaart naar het H. Kruis toe. De kerk wordt daarom met één travee (ruimte tussen 4 zuilen) vergroot. Het 14e eeuwse koor wordt afgebroken en het huidige aangebouwd. Tamelijk eng, maar licht en fijn door zijn hoogopschietende ramen. De consoles tussen de vensters worden gedragen door zeer fraaie gebeeldhouwde figuren, spijtig genoeg niet allemaal zichtbaar vanuit het kerkschip.

In 1470 wordt in één adem de Lieve-Vrouw-kapel aan de vergrote kerk aangebouwd. Vermits de kruiskapel aan de oude kleinere kerk opgericht werd, staan beide zijkapellen niet op dezelfde hoogte. Toch vormt dit geen storend element in het geheel.

De Brabantse gotiek is hier uitgegroeid tot in haar meest perfecte vorm.

Van 1475 tot 1500 wordt het lage kerkschip verhoogd. Het houten tongewelf wordt vervangen door gemetselde gewelven. In het verhoogde gedeelte brengt men vensters aan zodat onze kerk als het ware een basilikaal plan krijgt. De kerk is nu volledig voltooid en heeft het uitzicht zoals nu.

Tijdens de laatste decennia der 16e eeuw brak een zeer ongelukkige tijd aan. Spanjaarden en Hollanders bezetten voortdurend onze streek. Onze dorpskerk werd tot driemaal geplunderd en beschadigd. Ze verkeerde in een zeer vervallen staat. Pastoor Luyten schreef toen dat regen en wind in zijn kerk huisden in plaats van (zijn gevluchte) parochianen.

Tijdens de Franse revolutie kwamen gelovigen uit Antwerpen en Lier hier bij ons mishoren omdat de kerken aldaar gesloten waren, tot ook hier de kerkdeur vergrendeld werd. Deze periode wordt "de besloten tijd" genoemd. In onze kerkarchieven echter: "van toen dat de pastoor op de wandelinghe was" !

In 1862 wordt onze kerk aangenomen als beschermd monument. Het is dus een der eerst geklasseerde kerken in ons bisdom en van België !

1863-1874 Pastoor Biddeloo restaureert de kerk zeer grondig. Tal van ornamenten, altaars, glasramen enz. dateren uit deze periode.

In oktober 1914 werd de kerk door de dagenlange beschieting vanuit het fort zowel van binnen als van buiten fel beschadigd.

Op de wereldtentoonstelling te Antwerpen in 1930 wordt "In oud België" een kerkje gebouwd, waarvoor onze kerk, voornamelijk de O.L. Vrouwekerk model stond.

In 1940 wordt dan door het wijkende Belgische Leger onze toren gedynamiteerd. In zijn val rukte hij een deel van het kerkschip mee. Gelukkig ging "De Dienst voor 's Lands Wederopbouw" onmiddellijk tot de wederopbouw over. De torenspits, vroeger een lantaarn, werd gewijzigd. "De lentebloesem van de Brabantse hooggotiek" (S. Leurs) kreeg also vermoedelijk zijn 15e eeuwse uitzicht weer.

En dan zeer recent - in 1972 - werd door de kerkfabriek aan de Antwerpse architect Derks opdracht gegeven over te gaan tot het opmaken van de restauratieplannen, gezien een volledige herstelling van het kerkgebouw meer dan noodzakelijk blijkt.

De uitvoering hiervan zal nog wel enkele jaren op zich laten wachten...

Voornaamste kerkornamenten

Kommuniebank : Gemaakt door Peeters-Divoort uit Turnhout in 1854.

Koorgestoelte :

Prachtig Renaissance stuk gebeeldhouwd door G. Hechtermans in 1664. Het stond oorspronkelijk in de Sint-Amandskerk te Geel. Later verhuisde het naar het Lierse klooster der Kartuziers. In 1785 werd het door onze kerk aangekocht.

Preekstoel :

Ontwerp van meester de Prez. Gebeeldhouwd door de zeer gekende Kon-tichse beeldhouwer Convents in 1705.

Relikwiekast van Sint-Anthonius

Het is een pronkstuk met prachtige omlijsting uit de 17e eeuw. Dat het om Sint-Anthonius-met-zijn-varken gaat is hier zeer duidelijk. Terloops, varkenskoppen werden hier vroeger geofferd en bij opbod aan de kerkdeur verkocht.

Sint-Salvatorkruis

Het pronkstuk van onze kerk is zonder twijfel dit oude en eerbiedwaardige

bedevaartskruis, dat volgens onze vroegere pastoors "ouder is dan de kerk zelf". Volgens vele gidsen wordt het daarom uit de dertiende eeuw gedateerd. Volgens restaurateur Bressers (1885) is het echter 15e eeuw. Dit Salvatorkruis werd in de loop der eeuwen aangeroepen om gevrijwaard te blijven van allerhande hoofdkwalen. Onze kerk was in de 14e en 15e eeuw de voornaamste bedevaartplaats van de streek.

Hoogaltaar

Het hoogaltaar werd door baron Jan Bethune ontworpen. Het werk is van de Boeck en Van Wint. Zijluiken van Louis Hendrickx (1880)

Tabernakel H. Kruisaltaar

Dit tabernakel is versierd met 16e eeuwse paneeltjes. Bemerkt de zeer volkse voorstelling van het kruisigingsmateriaal.

Onze kerk is niet alleen een prachtig kunststuk uit het verleden. Meer nog dan vroeger is ze in deze helse en jachtige tijd een oord van rust en stilte. Wanneer je er zo maar tijdens de dag eens binnenwipt wordt je door de stille sereniteit van het geheel onweerstaanbaar uitgenodigd tot gebed, een gebed van deemoed, een gebed voor vergiffenis, een gebed van dankbaarheid... een gebed zo maar tot God die er woont en op ons wacht en aan Wie wij meestal onverschillig voorbijlopen...

Frans Lens

DE OUDE TOREN

Dinsdag 14 mei 1940. De oorlog is nauwelijks vier dagen oud en toch is Kessel reeds een verlaten dorp.

De angst om wat er in 1914 gebeurde en de nietszeggende stempel "Verplichte Weggevoerde" op de identiteitskaarten van onze mensen, hebben hun psychologisch effect zeker niet gemist.

Iedereen is bang en vlucht doelloos weg. Waarheen? Waarom?

Nog een paar tientallen dorpelingen dwalen verloren en hulpeloos rond door de lege straten.

Het is onnatuurlijk stil. Geen auto's meer, geen ver geluid van een rijdende trein. Geen lawaai van een of andere machine in de buurt.

Alleen nog het gezang van een enkele vogel die niet weet wat er gaande is en het deerlijke geloei van de achtergelaten ongemolken koeien in de warme zomerdag.

Gans onverwachts dagen aan de kerk enkele Belgische soldaten op en vertellen dat ze de toren moeten laten springen.

Niemand gelooft hen. Zo iets kan toch niet! Dat is toch al t  gek!

Maar de soldaten beginnen inderdaad te hameren in de kerk, sleuren kisten naar binnen en zeulen met rollen draad.

Zou het dan toch waar zijn? Zou zo iets waanzinnigs nu werkelijk kunnen gebeuren? En het w s waar. Het reeds eeuwendurende onzinnige "Befehl ist Befehl" - al miljoenen keer uitgebruld door gelijk welk leger - zou ook hier worden uitgevoerd. "Nicht resonieren" de toren moet verdwijnen!

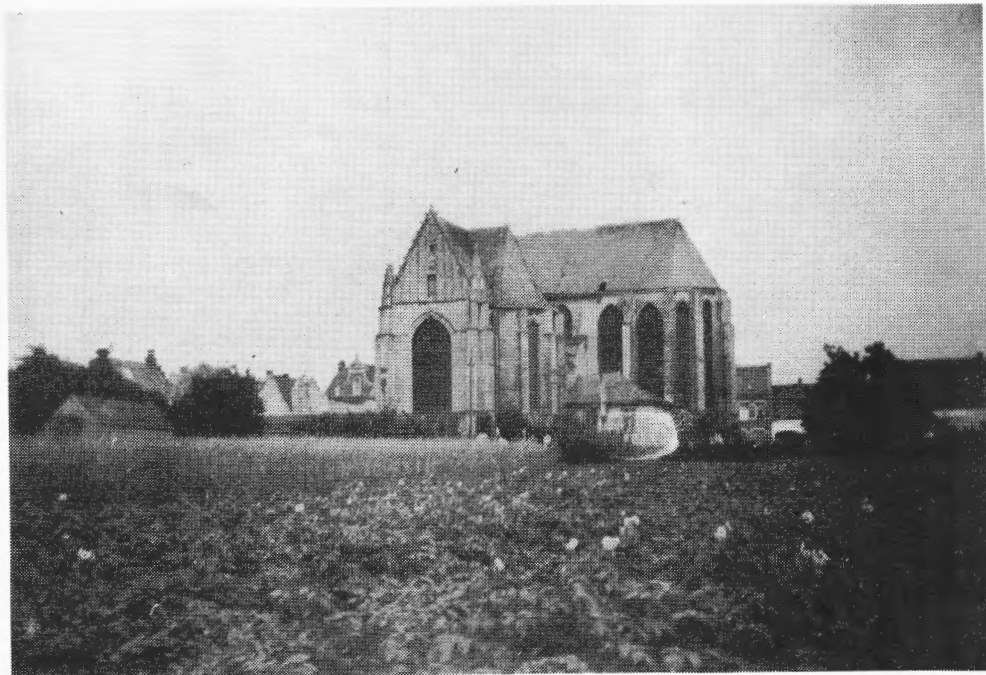

De allesdoorziende en logische plannen van onze doorluchtige en heldhaftige oorlogsstrategen hadden onbeperkte voorrang.
Waarom ? - ... Daarom !

Na de middag gaan de soldaten aankloppen bij de inwoners van de huizen in de omgeving van de kerk. Op de zeldzame plaatsen waar zij nog iemand vinden, vertellen zij zonder veel complimenten dat rond drie uur de toren zal springen. "En zorg er voor dat ge maar ver genoeg uit de buurt blijft! "

En een paar minuten na drie uur is het dan gebeurd. Plots, voor er enig geluid te horen was, ging er een schok door de toren. Dan pas klonk er een doffe knal, veel minder luid dan wij gedacht hadden en schijnbaar langzaam, haast zoals bij een vertraagde film, stortte de toren in mekaar. Geen helse vlammen of vuur of hoog in de lucht weggeslingerde brokstukken zoals wij in onze kinderlijke verbeelding verwacht hadden. Maar wel een donderend, oorverdovend, secondenlang durend geraas en gekraak dat de grond tot ver in de omtrek deed daveren en hoog daarboven een enorme, vuilgrijze, kolkende stofwolk die langzaam opsteeg en wegdreef.

En nadien niets anders meer dan die doodse onnatuurlijke stilte... Verslagen en zonder veel woorden trokken dan de weinige ooggetuigen naar hetgeen er nog overbleef van onze eens zo prachtige oude kerk.

Kinderen klommen reeds op het metershoge puin, gooiden brokken steen op de neergevallen klokken om die te doen galmen en riskeerden een ongeluk met evenwichtsoefeningen op de reusachtige eiken balken. Voor hen was het alleen maar een sensatie!

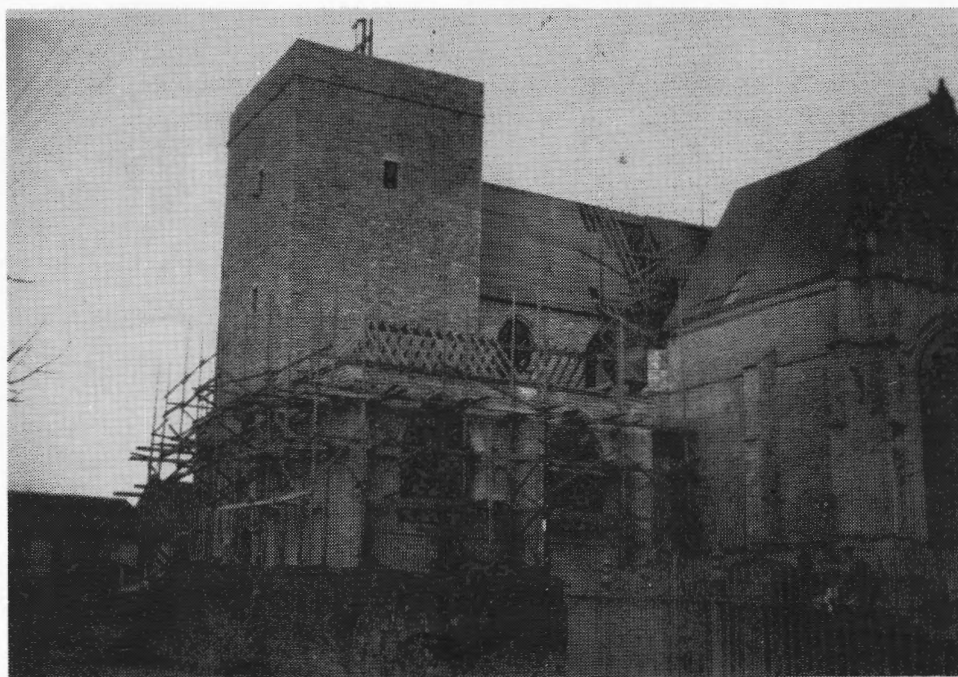
Onze heer pastoor Van der Stee, waarvan wel eens verteld werd dat hij nooit zijn gevoelens liet blijken, stond er bij te wenen als een kind. Het is op die dag dat hij een oud man geworden is.

Ons dapper Belgisch leger had zijn taak degelijk uitgevoerd. De verwoesting van de toren was volledig.

De kerk zelf stond nog gedeeltelijk overeind maar de toren was één puinhoop die het kerkhof en de Kerkstraat helemaal bedekte. Een duffe doordringende stofreuk hing over de omgeving. Tientallen "kauwkes" - in die periode nestelden die met dozijnen op de klokkezolder - vlogen luid krijsend met aas voor hun plots verdwenen jongen door de lucht.

Het neerstortende puin had verscheidene grafkelders doen instorten en de opengebarsten zinken doodsisten gaven een makabere aanblik.

Maar anderzijds mocht het wel een wonder heten dat de ontploffing in de onmiddellijke omgeving zo weinig schade had verricht. Slechts één huis was werkelijk ernstig beschadigd.

Een paar andere hadden lichte schade opgelopen maar wat haast niet te geloven was, van al de woningen in de nabije omgeving, waren er geen of slechts zeer weinig ruiten gebroken.

Diezelfde dag zijn dan nog enkele mensen uit Kessel gevlucht, want dat kon toen nog daar de Nete bruggen nog niet waren opgeblazen. Slechts zeer weinigen zijn in Kessel gebleven. Het oorlogsgeweld is na die meidagen tijdelijk wat geluwd en het puin van de toren werd opgeruimd.

Vrij vlug, reeds in 1941 is men dan met de wederopbouw van de kerk begonnen.

De toren schijnt nu gebouwd te zijn zoals het hoort. Een kwestie van juiste stijl, een passen in het geheel, een aanknopen met de oorspronkelijke bouwwijze zoals dat heet... Dat zal dan wel zo zijn. Over smaak valt immers niet te twisten zegt het spreekwoord.

Maar toch, de oude toren, hij was veel mooier. Hij had een eigen gelaat. Al van heel ver kon je die typische toren van Kessel uit alle andere torens in onze Kempen herkennen. Nu is dat, gezien van op grote afstand, al niet meer zo gemakkelijk, want het zou dan best wel eens die van Nijlen, Bevel, Gestel of Berlaar kunnen zijn...

Zijn sierlijk silhouet zal altijd een mooie herinnering blijven, want schoonheid is een begrip dat niets te betekenen had in die tijd van waanzin en domme verdwazing.

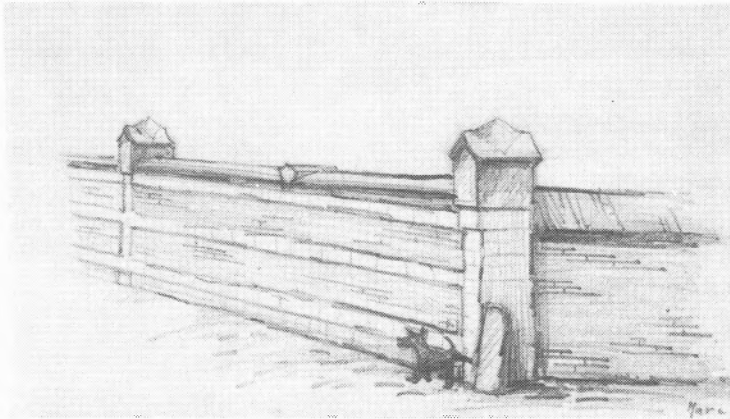
Lode Van Regenmortel

DIEVEN ! . . . DIEVEN ! . . . DIEVEN IN DE KERK ! . . .

Dat wij hier in Kessel een enig mooie kerk bezitten moet nu iedere inwoner wel stilaan gaan beseffen. Wie zo wat schoonheidsgevoel heeft en een paar opmerkzame ogen bezit, komt ongetwijfeld onder de indruk van dit zeer merkwaardig bouwwerk. Zo onderontwikkeld kan je in deze tijd niet meer blijven dat je de schoonheid van lijn en kleur niet kan aanvoelen en waar-deren. Onze kerk is een brok geschiedenis, de getuigenis van een diep christelijk volk dat hier geleefd en gezwoegd heeft en het echt niet zo breed had. Maar deze mensen hadden er wat voor over. Aanvankelijk was ze erg klein, doch na jaren groeide onze kerk uit tot een monument dat de eeuwen trotseerde en ieders bewondering afdwong. Het is het werk van onze vade-ren die wel beseften dat er nog hogere waarden bestaan dat wat welstand en een onbekommerd leventje.

Uit welke richting je Kessel ook doorkruist, steeds troont onze oude toren boven alle huizen uit. Onze toren is wel het merkwaardigste wat ons dorp te bieden heeft.

Vroeger jaren lag rond onze kerk het oude kerkhof met de prachtige stichel. Wel spijtig dat er niets van be-houden kon blij-ven. Maar ja, afbreken en ver-kavelen is de laatste jaren hier schering en inslag ge-weest. Alle tien jaren was men met het graven rond.

De oude houten kruisen waren dan gans vermolmd en konden weg. Het gras tierde er welig en de grafmaker hooide dan op het vrij gekomen perceel voor zijn geitjes. 's Zomers stonden er bij valavond altijd hooioppers waarin de straatbengels gingen tuimelen tot grote ergenis van de grafmaker. Aan de achterkant van het kerkhof bevond zich de bergplaats waar de ladders, de berrie en ander spul bewaard werden. Deze bergplaats was erg bouwvallig. Later trokken ze het in betonnen platen op wat het estetisch uitzicht nu ook weer niet erg bevorderde. De kinderen hoorden zeggen dat dit de kerkfabriek was maar begrepen dat woord niet. De ruiten van onze kerkfabriek waren regelmatig stuk en af en toe kropen de bengels er wel eens in. De hoed van de suisse die had bijzonder veel aantrek en soms zag je er wel eens een rakker mee over het kerkhof rennen als een cow-boy te paard of gelijk Napo-leon met één hand tussen zijn vest. O heerlijke mooie kindertijd.

In de week van Allerheiligen, het zielenoctaaf, stonden er altijd lichtjes te pinken. Op ieder graf een dubbele rij glazen potjes met een kaarsje er in. De wind speelde met de geel-rode vlammetjes en het gaf een mysterieuse aanblik, precies opwippende zieltjes die om erbarming smeekten. 's Avonds om zes uur luidden de doodsklokken, want een uur later begon het lof met de kruisweg. Daar kwam altijd veel volk naartoe. Na het lof maakten de gelovigen dan nog een wandeling rond het kerkhof om naar de betovering van de lichtjes te kijken. Het was dan akelig stil op 't kerkhof. Zo hadden enkele bengelseens met Allerheiligen een doodshoofd uit een biet gesneden en hadden er een kaarsje ingezet. Vanuit een grote vlierstruik keek het angstaanjagende gezicht op de mensen neer. Ieder was er danig van onder de indruk en men keek maar niemand zei een woord. Marus de grafmaker en de Witte Neef slopen schoorvoetend naar de geheimzinnige struik. "Zou dat soms geen stallicht zijn?" vroeg Marus. Maar de Witte Neef die de kloekste was, sloeg plots toe en greep met een rauwe vloek de kop beet. "Ne pronkappel, begod" riep hij ontgoocheld uit. De mensen griezelden er van en spraken echt schande over zulke vandalenstreek. Het was als een heiligschennis en de bengels die tussen het volk te grinniken stonden, voelden zich plots niet meer op hun gemak.

In diezelfde week stond er ieder jaar achteraan in kerk ook een grote ijzeren kandelaar in de vorm van een pyramide. De gelovigen lieten er kaarsjes op branden en godvruchtige vrouwen zaten er devoot bij te bidden en soms wel eens zachtjes te huilen. Het maakte op de bengels, die eventjes in het portaal kwamen piepen, een geweldige indruk.

Met gedurige aanbidding kwam er ieder jaar een bruine pater uit Herentals de gelovigen op dit grote feest voorbereiden. De twee eerste dagen van het triduum was het telkens lof met sermoen. De kerk zat dan nokvol. De boeren kwamen op hun holleblokken van hun ver afgelegen hoeven over de besneeuwde wegen naar de kerk. Wie zou het toen immers aangedurfd hebben niet te komen?

Alle centstoeltjes en de stenen banken langsheen de muur waren volzet. Op die stenen banken mocht iedereen gratis plaatsnemen. Ze waren meestal benomen door jonge mannen en arme mensen. De eerste avond preekten ze over het eeuwig leven en de dood, die zo plots kan komen als een dief in de nacht. Tijdens de tweede ging het over de zonde, de hel en de biecht. Met open mond en een benepen hart werd er naar de grijsgebaarde pater geluisterd die maar katoen gaf en menigeen kippevlees bezorgde. Die avond moesten de snotneuzen maar thuis blijven, want de pater had nog een eitje te pellen met de volwassenen. Hij ging geweldig tekeer en onderstreepte zijn woorden met felle vuistslagen op de preekstoel. Die kon het nog eens zeggen! Het was dan muisstil in de kerk en iedereen hield zijn adem in. Na de preek, onder het Tantum ergo, kwamen de mensen stilaan terug op hun positieven. Iedereen begon terug te hoesten en te snuiten. Zwaarmoedig trokken ze dan nadien terug de duistere nacht in over de slijkerige wegen. Ieder had zo wat zijn klak volgekregen en onderweg konden ze nog eens nakauwen over wat ze van de pater te horen kregen.

's Anderendaags was het dan grote biecht. Er stonden vijf biechtstoelen want de koster timmerde er nog twee bij halfweg het schip van de kerk. In de "torekens", dat was naast het portaal, zat de pater. Die kreeg gewoonlijk het grof geschut te verwerken.

Gans voldaan en licht als een veertje kwamen de mensen uit de biechtstoel gekropen, met een gevoel om iedereen te zoenen. Dat deed nog eens deugd als een lauw bad na zwaar werk.

Op de eerste zondag van de maand was het telkens na de hoogmis processie. Men maakte dan een rondgang om de kerk maar bij slecht weer en tijdens de winter gingen ze in de kerk zelf door de gangen rond. 's Namiddags was het lof met kruisweg.

Tweemaal in het jaar deed men een ommegang in het dorp. Dat gebeurde op de eerste zondag na kermis en met Halfogst. Een paar dagen tevoren werd alles in gereedheid gebracht. Het beeld van Onze Lieve Vrouw werd bijzonder mooi opgesmukt. Ze kreeg haar mantel aan met zwaar brokaat en werd getooid met al haar goud. Deze sierraden waren giften van rijke

oude dames en juffrouwen die graag een voetje voor hadden in de hemel. Het was dus allemaal eerlijk gekregen en niemand hoefde er jaloers om te zijn. Er hing waarlijk een fortuin aan goud aan dat beeld. Niet te verwonderen dat de pastoor er die dagen liet bij waken. Sooi Marchal, de bode op Lier met zijn hondekar, was de man die als nachtwaker optrad die nacht. Hij werd dan 's avonds in de kerk opgesloten. Dit gaf je echt geen prettig gevoel. Maar wat deed een mens wel niet in die tijd om een extra fooi te krijgen? Sooi nestelde zich dan achter het orgel op het hoogzaal. Van daaruit hield hij de kostbaarheden in het oog. Soms vielen de man zijn ogen efkens dicht van de danige verveling en de grote slaap.

Maar toen gebeurde het ... Opeens een doffe slag en het rinkelen van glas in het zijkoor van Salvator... Sooi schoot overeind, spitste de oren en bibberde over al zijn ledematen. Toen een geschuifel van voeten... Sooi greep daarop het zeeltje van het noodklokje en gaf alarm. De korte nijdige slagen van de hamer op de grote klok wekten de men-

sen uit hun slaap. Vensters werden opengegooid en mensen in nachtgewaad verschenen in deuren en ramen. De kloeksten kwamen de straat op en meenden eerst dat het ergens brandde, maar pastoor Verbeeck wist wel beter! "Dieven... Dieven in de kerk!" schreeuwde de man. Een woedende menigte gewapend met rieken en gaffels snelde de pastoor ter hulp. Deze opende met bevende hand het zware portaal en ieder stormde naar binnen. Sooi kwam toen pas uit zijn schuilplaats en vertelde al stotterend wat hij gehoord had. Er was werkelijk ingebroken. De dief was op het dak van de sacristie geklauterd, had een ruit verbrijzeld en was langs de opening op het altaar geklommen. De houten haan tuimelde naar beneden en het was op dit sein dat Sooi alarm had gegeven.

De boef was natuurlijk dadelijk op de loop gegaan en langs velden en weiden achter de kerk weggevlucht in de richting van d'elzenbos. De grafmaker die juist in zijn octaaf was en thuis dan niet binnen mocht, lag op zijn veld tussen de bonen zijn roes uit te slapen. Hij zag de dief rakelings langs hem heen lopen, maar wie zou nu zo iets kunnen denken, toch zeker de Marus niet!

Het was eigenlijk nog allemaal goed afgelopen. Er was niets gestolen en andere grote inbraken zijn er niet meer geweest.

Toch werd er tijdens de paasvakantie door de gendarmen een man opgeleid. Misschien herinner je je noch dat er tijdens de vasten vroeger in de middengang een grote offerblok stond. Op een zwart plaatje stond in witte letters geschilderd "Hier offert men voor het zuivel". De grote mensen staken na de mis daar wel eens iets

in. Wij snotneuzen verstonden het woord "zuivel" niet best en dachten dat het iets met de zuiverheid te maken had. Maar wij hoefden het niet te verstaan want wij moesten toch niet vasten.

Eigenlijk was het de dief om deze offerblok te doen want hij vermoedde dat er een rijke buit te gappen viel. Mijnheer pastoor , die ook niet van gisteren was, had 's morgens alles nog geledigd zodat de dief slechts met enkele sollen kon afdruipe. De sporen van de schroevendraaier zaten diep in het hout. Een week later kwam dezelfde kerel weer opdagen en beproefde zijn

kans nog eens opnieuw. Onschuldig als een lammetje ging hij nog een pint pakken bij de Frits. De garde werd verwittigd en de gendarmen die toevalig op 't gemeentehuis waren, hielden de kerel aan. En ja, hij was het! Hij had de schroevendraaier nog bij zich en die paste als een bus in de sporen op de offerblok. Twee gendarmen - die waren toen ook al altijd met zijn tweeën - namen hem mee naar Berlaar. Dat de kerel veel bekijks had hoef ik jullie niet te vertellen!

Tegenwoordig hebben ze het meer gemunt op oude en kostbare stukken. Zo werden de laatste tijd een paar prachtige antieke kandelaars en een zeer oud kruis ontvreemd, wat wel erg jammer is. Mooie dingen raakt je niet gaarne kwijt !

Ook zó heeft onze kerk steeds op een of andere manier in de belangstelling gestaan.

't Is heel spijtig dat ze de laatste jaren die mooie kerk door regen en wind zo hebben laten aftakelen. Er moet zeer dringend door de overheid iets aan gedaan worden.

De mensen reizen naar verre landen om van mooie dingen te genieten maar aan een parel van schoonheid in eigen streek, gaan ze achteloos voorbij.

Ghislain Verreydt

Werkten mee aan dit blad :

Foto's

Kunstpatriomonium Brussel
Oude prentkaarten
Archief Provinciebestuur

Rik Schuermans
Leo Van den Eeden
Alex Van Goylen

Tekeningen

R. Lemaire
Marc Verreydt
Herman Van Regenmortel

Teksten

Frans Lens
Ghislain Verreydt
Lode Van Regenmortel

Redactie en Lay-out

Herman Van Regenmortel

Verantwoordelijke uitgevers :

Davidfonds Kessel
Romain Verreydt
Fortstraat, 13
2508 KESSEL

Groencomité Kessel
Herman Van Regenmortel
Salvatorbaan, 9
2508 KESSEL

Heemvrienden Kessel
Frans Lens
Berlaarsesteenweg, 31
2508 KESSEL